

dati zaradi svojega silaja, ampak strokovnjak, ki ga vodi samo ista želja kakor mene: kulturni razvoj našega roda potom visoko razvite moderne šole.

Tudi predmeti izven strok, skupin potrebujejo podobno vodstvo. Priznamo n. pr. potrebo telovadbe, uvedli so v najboljšem namenu sokolski sestav, toda priznamo, da je v ogromnem delu samo še — na papirju. Treba je še žive besede, doslednega strokovnjaškega vodstva, ki s pomočjo učiteljstva pretvarja besede v meso. Isto je glede žen. roč. del, gospodinjstva. Kaj pomagajo vse lepe besede, vse moderne zahteve, če nima učiteljstvo resnotnega vodstva, ki ga dosledno dejansko podpira. Velikokrat spoznamo novo idejo, navdušimo se zanjo, a če smo se morebiti že nekoliko »privadili« in utrdili »lastne nazore«, so vse nove reči kmalu pozabljene in »garamo« dalje. Pravo, moderno napredovanje je zato zelo oteženo. Napredujemo res, a ta napredek je, rekel bi, samo nekaka rezultanta mladih, svežih sil, prepojenih z novimi idejami, ki jih vsako leto pošlje učiteljstvo med naše vrste in ogromno silo v starih metodah »utrjenega« učiteljstva. Ali bi ne bilo potrebno okrepiti prvo z doslednim stikom z našim najvišjim pedagoškim zavodom?

Mislím, da bi po takem modernem načinu kmalu spravili svojo meščansko šolo na višino, ki bi bila, če že ne višja, pa vsaj taka, kakor je pri narodnih, ki so sedaj še pred nami.

Funkcije nadzorstva, ki sem jih pri instruktorjih izločil, so pa gotovo tudi potrebne. Te naj bi pa bile za celo Slovenijo združene v eni osebi. Ta uraduj zato pri Višjem šolskem svetu. Je torej strokovni uradnik, ki je podrejen Višjemu šolskemu svetu. Ker se mu ni treba pečati s pedagoškimi vprašanji, se bo tem intenzivneje mogel pečati z zunanjim razvojem šole.

S tem načinom bi se tudi izdatki za nadzorstvo ne povečali preveč. Če danes imamo štiri funkcionarje, ki so zaposleni z nadzorništvom meščanskih šol. Po tem načrtu bi bili trije instruktorji ter en nadzornik. Ker bi se ti posvetili izključno meščanski šoli, bi bila obremenitev državnega proračuna malenkostna, sicer res nekoliko večja, toda ali je modernemu in zavednemu rodu sploh mogoče štediti pri šolstvu?

Izrecno odklanjam tudi možnost, da bi instruktor mogel poleg vsega aktivno še poučevati. Idejno bi to bilo, res, a kakor si predstavljam instruktorjevo delo, zahteva to celega moža.

Zato predlagam sledeče resolucije:
I. Za vse meščanske šole v Sloveniji naj se imenuje na predlog učiteljstva za vsako strokovno skupino po en instruktor, ki v stalnem stiku z učiteljstvom vodi duševno delo in razvoj v svoji skupini po načelih in težnjah moderne dobe. O posameznem učitelju uradno ne podaja nobene sodbe. Za svoje delovanje je odgovoren kolegiju pedagoške višje šole.

Biti mora meščansko-šolski učitelj, ki je že s svojim literarnim delom dokazal večjo kapaciteto v svoji skupini.

II. Podobne instruktorje bi bilo nastaviti za telovadbo ter za specij. ženske predmete.

III. Za vse meščanske šole v Sloveniji naj se imenuje na predlog učiteljstva samo en nadzornik, ki naj ima na skrbi zunanji razvoj šole, nadzor nad delom učiteljstva z osebnim referatom.

Biti mora meščansko-šolski učitelj, ki je s svojo preteklostjo dokazal neoporečno objektivnost in energijo.

Vlado Porekar:

Počitniška potovanja.

Vsakdo izmed nas je gotovo prepričan, da je potrebno spoznavanje naše mlade države, ki se da doseči najbolje s potovanjem in proučevanjem posameznih njenih pokrajin, prebivalstva, govora, šeg in navad. V tem spoznavanju se ne zrcali samo sodobna kultura in zgodovina, temveč je v njem razvidna vsa preteklost narodova.

Mislím, da imamo baš mi učitelji za to spoznavanje čas, namreč naše vsakodnevne glayne počitnice. Ker si pa v današnjih dragih časih takih daljših izletov ne moremo dovoljevati, bi bilo umestno, da nam izposluje naše UJU v Beogradu znano vožnjo po državnih in drugih železnicah; mi sami pa, ki imamo simpatijo do tega, si lahko med seboj dajemo prenočišča.

Dobro bi bilo, da bi si ustanovili »počitniško zvezo«, ki bi zbirala nastave vseh onih, ki bi bili voljni vstopiti v ta naš krog. »Počitniške zveze« naloga bi bila, da bi nam preskrbovala tudi druge olajšave.

Tu pozivljám vse one, ki bi bili v tej zadevi sličnih ali drugih misli, da jih razložijo v »Učiteljskem Tovaristu«. Pozivljám pa tudi vse one, ki bi jim čas in razmere dopuščale, da prevzamejo čimpreje vodstvo ter začnejo delovati in razširijo organizacijo, če se ustanovi, po vsej Jugoslaviji.

Apeliram na poverjeništvu UJU v Ljubljani in na glavni odbor našega Udruga v Beogradu, da nas podpirata v vseh naših prizadevanjih.

Polagam te besede vsemu, posebno pa mlajšemu učiteljstvu na srce!

Zadeva je nujna, čas hiti, dela pa je mnogo!

IV. ŠEGA:

K zgodovini »Učiteljskega konvikta«.

Tovariš Dimnik je podal na 26. rednem občnem zboru »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« dne 13. februarja 1921 nekako zgodovino o početku tega, za slovensko učiteljstvo prevažnega vprašanja. Da bo pa slika jasnejša kakor jo je opisal tovariš Dimnik v 8. štev. »Učit. Tovarisa« z dne 24. februarja t. l., navajam še sledeče, kar naj služi posebno mlajši generaciji naše falange v informacijo, a starejšim pa hočem malo osvežiti spomin.

V številki 3. »Učit. Tovarisa« z dne 1. februarja 1892 piše pokojni urednik A. Žumer v listnici uredništva tov.-u J. B. na Bl. med drugim tudi to-le: »Ako bode list imel toliko naročnikov oziroma društvenih članov, da bode čez tiskarske in upravniške stroške ostajalo kaj več dohodkov, bode se s temi preostanki zadrževal nabirati kapital za bodoči »učiteljski dom«. Ker ima torej društvo tak blag namen, pričakuje tudi, da se bodo naročniki pomnožili in tudi naročnino oziroma društvenino točno plačevali.«

O »učiteljskem domu« v tem letniku ni niti besede več dobiti.

Kot novopečeni učitelj — v starosti 21 let — sem kazal že takrat precej onega duha, ki me je in me še danes spremlja, da se mora vsaka začeta stvar tudi izpeljati, čim prej tem bolje, sem pograbil ono misel, navdušil sem se še posebno, ker sem imel priliko parkrat videti »hrvatski učit. dom«, in v svoji mladeniški gorečnosti sem spisal za »Učit. Tovarisa« listek »Učiteljski dom« ter ga poslal pokojnemu Žumeru. Tov. Žumer pravi v 10. štev. »Učit. Tovarisa« 1. 1893. v listnici uredništva: **G. Š. v D. L.:** Listek nam ugaja in je že stavljen, a sedaj ni bilo prostora Lepa hvala!

Ta moj »listek« je zagledal beli dan v 11. štev. »Učit. Tovarisa« z dne 1. oktobra 1893, str. 131 pod psevdonomom »Ivan Domišljija«.

Listek je imel čudovit uspeh. Misel, izražena v »listnici uredništva« je postala mahoma meso in v 13. štev. »Učit. Tovarisa« z dne 1. mal. srpana 1. 1893 berem prvi izkaz za »Učit. dom«, in sicer smo darovali: Ivan Zupanc, učitelj v Gribljah 1 K; hospitantje v Moravčah 10 K; Ivan Kuhar, učitelj v Trbovljah 2 K; Andrej Grčar, nadučitelj v Radovljici 2 K; Jožef Turk, nadučitelj v Begunjah 1 K; Ivan Šega, učitelj v Dol. Logatcu 1 K; Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem 1 K; Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani 2 K; Andrej Žumer, nadučitelj v Ljubljani 2 K. — Denar se je naložil — kakor pravi urednik Žumer — s knjižico »Učit. dom« št. 8791 v ljubljansko hranilnico.

Ti smo bili zložili temeljni kamen in še danes se s ponosom spominjam tega »listka«, ki je pognal misel »Učit. dom« po klancu, da je nastala iz vsote 22 K v teku 30 let ogromna lavina 425.098 K 16 h

Drugo za tedanje čase naravnost sijajno zbirko, je nabralo zopet »Učiteljsko društvo logaškega okraja« danes lahko povem javno, vsled moje inicijative, pridobil sem zato tovariša Ant. Pleše-ta bratima Hrvata, ki je navdušil zborovalce tako, da je bila mahoma nabranih 106 K na občnem zboru tega društva 6. malega travna 1. 1893 v Babinem polju.

V 15. štev. tistega letnika »Učit. Tov.« lahko beremo tretji izkaz darov 42 K, — tako, da je bilo do tega dne nabranih 176 K, kar tov. urednik Žumer z ponosom povdarja.

V 16. štev. tudi tega letnika »Učit. Tovarisa« objavlja tov. Dimnik uvodnik »Učiteljski dom«.

In predno se je razbistrila zahteva ali »Učit. dom« ali »Učit. konvikt« je preteklo precej časa in tovariš Dimnik se gotovo še spominja, da smo bili v tistih časih česče dokaj »hudi«.

Sklepam z iskreno željo, da bi bil naš konvikt le prav kmalu pod streho.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

+ Seja širšega sosveta UJU, poverjeništvu Ljubljana (oziroma pomožen s predsedniki vseh okrajnih učiteljskih društev) se vrši o velikonočnih počitnicah v Ljubljani. — Dnevni red seje objavljam v prihodnji številki »Učit. Tovarisa«.

UJU, poverjeništvu Ljubljana.

+ Društvo »Narodna Šola« bo imelo svoj občni zbor 23. marca 1921, ob 9. uri v »Učiteljski tiskarni«.

+ Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem občni zbor bo 23. marca 1921, ob pol 10. uri v »Učiteljski tiskarni«.

Društvene vesti.

+ Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 10. marca t. l. ob 10. uri v Kozjem po sledečem vzporedju:

1. Dopisi in društvene zadeve.
2. Poročilo o delovanju društva v preteklem letu.
3. Blagajniško poročilo.
4. »O pouku srbo-hrvaščine na slovenskih šolah.« (Poročevalac Fr. Šetinc).
5. Volitve novega odbora.
6. Slučajnosti.

K polnopravni udeležbi vpludno vabi podpredsednik.

+ Savinjsko učit. društvo zboruje v četrtek, 17. t. m. ob 2. uri pop. na Gomilskem.

Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Poročilo predsednika. 3. Društvena članarina za 1. 1921. 4. Prireditve srbo-hrvaškega tečaja. 5. Predavanje tovariša Roša: »Slovenski učitelj v Cankarju«. 6. Slučajnosti. Ako bodo do tega časa potrjena nova društvena pravila, se vrši tudi občni zbor. Predsednik.

+ Učit. društvo kranjskega okraja zboruje 19. marca t. l. ob 9. uri v Kranju. Dnevni red: 1. »Jugoslovenska učiteljica«, predava Janja Miklavčičeva. 2. »Kmetijstvo kot osnova ljudskošolskemu pouku« — s posebnim ozirom na potrebo kmetijskih učil, predava Josip Lapajne. 3. Slučajnosti. Zborovanja se udeležijo odlični gostje, zato prosimo polnoštevilne udeležbe. Radl obeda se prijavi toj. Ant. Sepaherju, šol. vod. v Kranju. — Fr. Laznar, predsednik. Josip Lapajne, tajnik.

— Društvo slovenskih učiteljic vabi svoje članice na važen sestanek v sredo 23. marca ob 10. uri dopoldne v risalnico v »Mladiki«. Dnevni red: 1. Izvenšolsko delovanje učiteljic. 2. Gospodinjiski tečaj. Odbor.

Učit. društvo za Maribor in b. o. je zborovalo dne 24. febr. v deški meščanski šoli. Predsednik tov. Humek odpravi zborovanje in pozdravi nadzornika G. Lichtenwallnerja in predavatelja prof. Družoviča.

Nato je predaval prof. Družović o smernicah ljudskošolskega pouka v petju prav stvarno in zanimivo. Omenjal je dosedanjí razvoj tega predmeta in povdarjal, da ga je prejšnja uprava namenoma zanemarjala, ker ji ni bilo dosti za umetniški moment, ki tiči v petju, še manj pa seveda za narodnostovzgojevalni, ki je še posebno važen. Zato je bilo petje nekak privesek drugim predmetom i popolnoma prepuščeno slučajnostim. Sedaj, ko smo se osvobodili, treba kreniti na druga pota tudi v tem oziru. Ravno pouk v petju lahko mnogo pripomore k hitrejšem spoznanju vseh treh plemen v naši državi. Seveda se mora preustrojiti pa v narodnem jugoslovenskem duhu. Nadalje je omenjal razne metode in priporočal za nas takozvano številčno metodo, kakor jo imajo na Francoskem, Srbska in hrvaška narodna pesem mora najti pot v naše šole, naša narodna pesem pa v hrvaške in srbske. Izбира pa ni tako lahka Zakaj srbsko-hrvaška pesem se je razvijala pod popolnoma drugimi vplivi kakor pa naša. Naši je podlaga harmonija, srbski in hrvaški pa melodija. Zato bode treba izprva jemati le take pesmi naših bratov, ki imajo za naše uho nekak harmoničen zaključek.

Zelo zanimiv in poučen je bil nastop njegovih gojencev kakih 20 dečkov in deklic, ki so pokazali, kaj more doseči učitelj, ako zna uporabljati pravo metodo. Ti malčki so pisali na tablo note in zadevali posamezne glasove, da je bilo veselje. Tako smo videli, da se tudi pri tem predmetu prav uspešno uporablja delovni princip. Na to so učenci zapeli nekaj narodnih pesmi in sicer eno srbsko, medžimursko in par hrvaških. Navzoče učiteljstvo je izrazilo g. predavatelju in njegovim malčkom z glasnim ploskanjem svojo zadovoljnost. G. profesor je omenil, da je hotel s tem svojim predavanjem samo vzbuditi zanimanje za tečaj o pouku petja, ki se priredi o počitnicah v Mariboru.

K drugi točki je poročal tovariš Tomažič glede izpremembe pravil v smislu UJU. Omenjal je, da se mu ta zadeva ne zdi tako nujna, ker so že naša sedanja pravila precej dobro prirojena v tem smislu. Izprememba pravil pa vzeame precej časa in je tako važna, da ne more prevzeti posameznik vse odgovornosti. Zato predlaga, da se izvoli odsek, ki naj izdela nova pravila in jih predloži plenumu. V ta odsek so bili voljeni: Tomažič, Grčar, Milčinski, Rakušca in Hren.

Nato je predsednik poročal o tekočih društvenih zadevah. Omenjal je sestavitev odbora in sklep odbora seje, da se pobira članarina v tej višini, kakor jo je določil ožji svet poverjeništvu. Ker pa ožji svet ni bil v to upravičen, ra-

di tega se nakaže povisek poverjeništvu še le tedaj, ko odobri ta njegov sklep delegacija. Zbiraj se člani, ki lansko leto niso redno, ali pa sploh ne, prejemali »Popotnika«, ker je organizacija dolžna skrbeti za to, da člani ne bodo trpeli gnotne škode.

Za tem je sledilo predavanje tov. Grčarja o osamosvojitvi stanovskih organizacij od političnih vplivov. Izvajal je sledeče misli:

Ako stopamo za ciljem in zgrešimo pot, se vrnemo in uberemo drugo. Nas ne sme biti sram, ako se večkrat vračamo z zgrešene poti. Stranujemo se pa ako smo stremiljenje za ciljem opustili. Mi vsi še danes preveč tičimo v predvojni in vojni razmerah, ko so bile stanovske organizacije več ali manj privesek političnim strankam. Toga se moramo enkrat za vselej otrresti: čimpreje, tem bolje. Kadar bode nas vse prešinila prava stanovska zavest, potem bodo izginiti sami ob sobi ne ravno veseli pojavi, da se hoče iti pri zborovanju stanovske organizacije kar preko manjšine, ki ima drugačno politično naziranje. Prav tako imajo priprave za volitve v v. š. svet utis, kakor bi se hotelo iti preko organizacij. Potem bodo tudi izostali pojavi, da kaka organizacija postavi svoje kandidate, predsednik pa dementira v političnih listih. — Učiteljstvo ima toliko časa simpatije političnih strank, dokler te stranke podpira. Stranke pa se razvijajo, rastejo in propadajo. Ravno zgodovina našega stanu priča, kako se lahko postopa s celim stanom, ako nima prave in čiste stanovske organizacije, ampak je ta organizacija pod vplivom raznih političnih strank. Danes je sicer konstelacija taka, da smo ž njo v splošnem lahko zadovoljni. Prav lahko pa bi bilo ravno nasprotno. Bog zna, kaj nas čaka v bodočnosti. Stanovska organizacija je predhodnica razredni. Čistimo jo ne samo na vzgoraj, ampak tudi na spodaj! Kadar pridemo skupaj smo in bodimo samo učitelji in nič drugega. V članu drugega svetovnega naziranja ne glejmo in ne iščimo ničesar drugega kakor tovariša sotrpina. Končno stavi predlog, da se obrnemo pisмено na poverjeništvu kakor tudi na uredništvo »Tovarisa«, da se da nam prostora v listu tudi za stanovsko polemične članke.

O predavanju se je razpredla živahna, deloma precej ostra debata, v katero so posegli: Mašenek, Ojsterc, Alt, Cibic, Štupca, Tomažič in Humek. Ko je še predavatelj repliciral na posamezna izvajanja debaterjev in končno povdarjal, da se zavedajmo, da naše plače niso nikaka nagrada, ampak trdo zaslužena plača, je bil njegov predlog sprejet soglasno.

Precej dragocenega časa je vzele razmotrivanje glede izpremembe nadzorovalnih okrajev in oseb nadzornikov. To pa zaradi tega, ker obsega naše društvo deloma dva okraja in seveda tudi dva nadzornika. Glede izpremembe okoliš je obveljal Hrenov predlog, da ostane pri starem, ker počemo dati povoda tovarišem na deželi, da bi mislili o nas, da silimo v mesto, kakor se je to zgodilo lansko leto, ko smo se učlanili v mestno učit. društvo. Glede izpremembe nadzornikov se je glasovalo po listkih. Okoličani so se izrekli s 25 glasovi proti 2, da ostane pri starem; mestno učiteljstvo pa z 22 proti 18 za izpremembo.

H koncu poročal predsednik Humek o ustanovitvi organizacije meščansko šol. učiteljstva v Celju. Ker je izvoljen v novem društvu predsednikom, odlaga z današnjim dnem funkcijo v našem društvu. Prav tako se je poslovila od nas zvesta in vestna delavka zahvališca Štupca. Obema se je izrekla iskrena zahvala. Zborovanje je trajalo nepretrgoma od 9— pol 13 ure.

+ Učiteljsko društvo za marenberški okraj je zborovalo dne 17. februarja 1921 v Marenbergu. Zoralo se je 25 članov in članic.

Tov. predsednik je pozdravil navzoče, zlasti še tov. Moderadorer-ja kot zastopnika učiteljskega društva za mežiško dolino in tovarišico Rožo Kogelnikovo iz Št. Janža pri Velenju ter novovstopivša člana tov. Jerico Klacera iz Ribnice in tov. Dragotina Kogelnika z Mute. Orisal je pomembnejše izpremembe na šolskem polju od zadnjega zborovanja, prečital dopise, ki so došli na vodstvo društva ter podal besedo tajniku, ki je poročal o delovanju društva. Poročilo se je vzele v znanje.

Nato je poročal blagajnik o stanju blagajne ter njenih dohodkih in izdatkih v preteklem letu. Pregledovalcem računov sta bila izvoljena tov. Krajnik in Witzmann. Po njunem poročilu se je vzele poročilo blagajnika v znanje, se mu podelil absolutorij in izrekla zahvala za vestno poslovanje.

Volitve predsednika in podpredsednika so se izvršile po listkih, drugih funkcionarjev in odbornikov pa z vsikilkom.

Predsednikom je bil izvoljen tov. Mirko Lešnik, nadučitelj iz Marenberga, njegovim namestnikom tov. Ivan Womer, nadučitelj z Mute, tajnikom tov. Stanko Lavrič, učitelj iz Marenberga, njegovim namestnikom tov. Milka Sepe, učiteljica iz Marenberga, blagajničarjem tov. Ivan Robič, nadučitelj iz Vuhreda, njegovim namestnikom tov. Andrej Visočnik, učitelj iz Vuhreda, knjižničarjem tov. Franica Lešnik, učiteljica iz Marenberga odbornikom pa tov. Šime Viner, nadučitelj iz Vuhreda in Ulrik, Hauptman, učitelj iz Ribnice, namestnik tov. Ivan Krajnik, nadučitelj v Breznu.

Nova pravila bo po sklepih predzadnjega zborovanja sestavil odbor in jih predložil v odobrenje. Za referente za sestavo podrobnih učniš načrtov za zemljepis in zgodovino za vse kategorije šol našega okraja se določijo sledeči no-